

TÍN DỤNG NGÂN HÀNG ĐỐI VỚI KINH TẾ TƯ NHÂN

THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP

ThS. Nguyễn Văn Phúc*

Nền kinh tế thực hiện bước quá độ lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam hiện nay là nền kinh tế nhiều thành phần, do đó sự tồn tại của chế độ sở hữu tư nhân cũng như kinh tế tư nhân là tất yếu khách quan. Hội nghị lần thứ 5 Ban chấp hành TW Đảng khoá IX đã ban hành Nghị quyết về tiếp tục đổi mới cơ chế, chính sách, xác định nhiệm vụ trọng tâm để phát triển kinh tế tư nhân, nhằm khuyến khích và tạo điều kiện cho kinh tế tư nhân phát triển.

Từ khi luật doanh nghiệp ra đời, số lượng doanh nghiệp kinh tế tư nhân tăng mạnh, nếu năm 2000 có 72.000 doanh nghiệp tư nhân thì đến đầu năm 2004 đã tăng lên trên 120.000 doanh nghiệp được trải rộng khắp cả nước với tổng số vốn đầu tư trên 10 tỷ USD khoảng 160.000 tỷ VND, giải quyết cho 2 triệu lao động gần bằng số lao động trong các doanh nghiệp Nhà nước. Kinh tế tư nhân trong 8 tháng đầu năm 2004 tăng khá nhanh so với năm 2003 với 37% về số lượng và 32% về vốn đầu tư cơ bản, tốc độ tăng trưởng GDP 18%, đóng góp 16% GDP trong nền kinh tế, nhờ đó mà môi

trường kinh doanh thay đổi, tăng sức cạnh tranh, khơi dậy sức sản xuất nội lực trong nhân dân, góp phần không nhỏ trong việc giải quyết các vấn đề xã hội. Tuy nhiên, bên cạnh những mặt đạt được, kinh tế tư nhân ở nước ta còn có những mặt hạn chế ảnh hưởng không nhỏ đến việc khai thác tiềm năng của thành phần kinh tế này, trong đó vấn đề yếu kém năng lực tài chính là một trong những vấn đề cần sớm được khắc phục nhằm phát huy tốt hơn tiềm năng của kinh tế tư nhân trong nền kinh tế nước ta.

Để hỗ trợ vốn phát triển đối với kinh tế tư nhân, chính sách cho vay đối với kinh tế tư nhân của ngân hàng thương mại trong nước đã có nhiều đổi mới, quy mô và tỷ lệ cho vay ngày một tăng, tỷ lệ nguồn vốn vay dành cho kinh tế tư nhân khoảng 10% GDP, chiếm 39% tổng số dư nợ vay của ngân hàng thương mại. Tuy nhiên hiện có 60% đến 70% doanh nghiệp tư nhân thiếu vốn phải đi vay của tư nhân, người thân với lãi suất cao, trong khi đó các NHTM vẫn còn có khả năng mở rộng cho vay đối với kinh tế tư nhân. Sở dĩ như vậy bởi quan hệ giữa các NHTM và kinh tế tư nhân trong những năm qua có các rào cản chính sau:

Về phía Kinh tế tư nhân

- Các doanh nghiệp kinh tế tư nhân thường thiếu điều kiện vay theo các nguyên tắc tín dụng của NHTM, nhất là điều kiện về tài sản thế chấp.

- Khả năng quản lý của khu vực kinh tế tư nhân còn nhiều yếu kém, đặc biệt là trình độ quản lý của cán bộ quản lý – mới có khoảng 20% giám đốc trong tổng trên 120.000 doanh nghiệp có trình độ đại học - dẫn tới những yếu kém trong việc lập dự án, phương án kinh doanh, trong chấp hành các chế độ kế toán, tài chính, pháp luật, do vậy thiếu cơ sở để các ngân hàng đánh giá chính xác năng lực tài chính của doanh nghiệp.

Cho đến nay vẫn còn nhiều doanh nghiệp thuộc kinh tế tư nhân thiếu sự hiểu biết cần thiết về các thủ tục pháp lý khi muốn thực hiện một món vay từ ngân hàng. Họ cảm thấy ngại ngùng khi phải tìm hiểu những quy định của ngân hàng, nhất là tại mỗi NHTM khác nhau lại có những yêu cầu cần thiết khác nhau trong quy định hoạt động tín dụng của mình.

- Kinh tế tư nhân thường tồn tại dưới hình thức các doanh nghiệp vừa và nhỏ, trải rộng khắp địa bàn, công nghệ

Trường Đại học Ngân hàng(*)

sản xuất lạc hậu, thiếu sức cạnh tranh do đó chưa tạo được uy tín trong quan hệ vay vốn đối với ngân hàng. Việc trả nợ vay ngân hàng của một bộ phận không ít các doanh nghiệp thuộc kinh tế tư nhân thiếu thiện chí, dấy dưng, gây phiền toái và khó khăn cho ngân hàng trong thời gian dài, từ đó đã tạo cho ngân hàng về mặt tâm lý thiếu sự “mặn mà” đối với các doanh nghiệp này. Theo số liệu về rủi ro tín dụng của các doanh nghiệp thuộc kinh tế tư nhân tại các NHTM trên địa bàn Tp.HCM thì tỷ lệ rủi ro tín dụng chiếm tỷ trọng cao và kéo dài

Về phía ngân hàng

- Ngân hàng nói riêng và các cơ quan quản lý nói chung trên thực tế chưa có sự nhìn nhận, đánh giá và đối xử một cách bình đẳng đối với kinh tế tư nhân trên nhiều phương diện. Xuất phát từ những thực trạng yếu kém của doanh nghiệp thuộc kinh tế tư nhân, sự tín nhiệm của nhiều ngân hàng đối với các doanh nghiệp này thấp, nảy sinh tâm lý ngại quan hệ với kinh tế tư nhân. Do vậy, trong quan hệ tín dụng với các doanh nghiệp thuộc kinh tế tư nhân ngân hàng thường đưa ra những điều kiện cho vay khắt khe hơn. Một khi có những vướng mắc xuất hiện, các ngân hàng thường từ chối quan hệ hơn là tìm cách cùng doanh nghiệp tháo gỡ. Chính sự thiếu mặn mà cần thiết của ngân hàng càng làm cho các doanh nghiệp tư nhân thiếu sự tin tưởng khi tìm nguồn vốn tín dụng từ ngân hàng.

- Công tác quảng cáo của ngân hàng chưa được chú trọng đúng mức.

Cần nhận thức rằng, việc chú trọng quảng cáo của các ngân hàng có thể làm tăng thêm chi phí cho ngân hàng. Tuy nhiên quảng cáo của ngân hàng không chỉ làm rõ và sâu rộng hơn hoạt động ngân hàng mà còn tạo điều kiện để thu hút khách hàng rộng rãi trong công chúng, góp phần vào việc thúc đẩy sử dụng các dịch vụ ngân hàng, thực hiện tốt hơn định hướng tiến tới nâng cao hơn nữa việc thanh toán không dùng tiền mặt trong nền kinh tế nước ta. Giảm thiểu tối đa việc sử dụng tiền mặt trong thanh toán còn là một trong những điều kiện cần thiết thúc đẩy quá trình đổi mới hoạt động và hiện đại hóa công nghệ ngân hàng.

Xuất phát từ thực trạng và những nguyên nhân tồn tại nêu trên, để mở rộng và nâng cao hiệu quả tín dụng ngân hàng đối với kinh tế tư nhân cần thực hiện các giải pháp sau:

Một là: Cần xây dựng và ban hành những văn bản dưới luật một cách đồng bộ để tạo hành lang pháp lý cho kinh tế tư nhân hoạt động và làm cơ sở cho sự bình đẳng giữa kinh tế tư nhân và các thành phần kinh tế khác.

Hai là: Cần đối xử với kinh tế tư nhân trên thực tế một cách bình đẳng đúng như pháp luật quy định.

Ba là: Đẩy nhanh tốc độ xây dựng các khu công

ng nghiệp tạo cơ sở hạ tầng, thu hút kinh tế tư nhân vào khu công nghiệp để vừa tạo điều kiện cho kiểm tra kiểm soát của ngân hàng đối với những doanh nghiệp vay vốn vừa tạo điều kiện thực hiện các chính sách về xã hội, môi trường, quy hoạch phát triển.

Bốn là: Các ngân hàng cần tăng cường công tác quảng cáo, nhất là đối với khu vực kinh tế tư nhân. Ngân hàng cần tiếp tục nghiên cứu để đơn giản hóa hơn nữa các thủ tục vay vốn. Việc mở hội nghị, hội thảo, giao lưu của ngân hàng với các doanh nghiệp thuộc kinh tế tư nhân là cần thiết, qua đó xác lập và nâng cao mối quan hệ kinh tế giữa doanh nghiệp với ngân hàng.

Năm là: Do khả năng về vốn của kinh tế tư nhân thấp, do vậy khó có thể sản xuất kinh doanh những sản phẩm có giá trị cao đòi hỏi một quy trình công nghệ sản xuất hiện đại. Do đó các công ty thuê mua tài chính của các NHTM cần đẩy mạnh hơn nữa hoạt động của mình để có thể thông qua đó mà thúc đẩy kinh tế tư nhân phát triển.

Sáu là: Cần định hướng phát triển cho kinh tế tư nhân theo công nghiệp hỗ trợ, có như vậy kinh tế tư nhân mới hoạt động có hiệu quả, có uy tín để có thể đáp ứng các điều kiện trong việc vay vốn ngân hàng.

Trên đây là một số những kiến nghị nhằm góp phần mở rộng mối quan hệ kinh tế giữa ngân hàng với các doanh nghiệp thuộc kinh tế tư nhân trong nền kinh tế nước ta. ■